

Scrie un eseu de 2 – 3 pagini, despre elementele de compoziție și de limbaj într-un text poetic / în texte poetice studiat(e), aparținând simbolismului, pornind de la următoarea apreciere critică: „Procedeele simboliste sunt mult mai numeroase decât utilizarea, frecventă sau nu, a simbolului. Ele includ, cum vom vedea, *corespondențele*, tehnica sugestiei, muzicalitatea etc. Simbolul, ca și alegoria, sunt procedee poetice tradiționale, care se confundă cu originea artei. Poezia este imagine, metaforă, simbol...” (Lidia Bote, *Simbolismul românesc*)

Simbolismul este un curent literar apărut în Franța ca reacție împotriva parnasianismului, a romantismului retoric și a naturalismului, promovând conceptul de poezie modernă. Numele curentului a fost dat de poetul francez Jean Moréas, care, în 1886, a publicat un articol-program, intitulat *Le Symbolisme*.

Caracteristica principală a acestui curent literar este **folosirea simbolului**, dar, alături de aceasta, apar și **cultivarea sugestiei, a corespondențelor, a sinesteziei**, pentru că, „procedeele simboliste sunt mult mai numeroase decât utilizarea, frecventă sau nu, a simbolului. Ele includ [...] *corespondențele*, tehnica sugestiei, muzicalitatea etc.” (Lidia Bote, *Simbolismul românesc*)

La nivel formal, se cultivă muzicalitatea versurilor, obținută prin preocuparea pentru elementele de prozodie. În simbolism, raportul dintre simbol și realitatea sufletească simbolizată nu este dezvăluit, ci numai sugerat (Bacovia, de exemplu, nu spune că ploaia exprimă sufletul zdruncinat, ci sugerează prin simbolul ploii: „De-atâtea nopți aud plouând”). La baza tehnicii simboliste stă sugestia; „corespondențele”, clar-obscurul, spleen-ul, starea de inefabil, simbolul se realizează prin sugestie, de aceea Baudelaire numea poezia „o specie de vrăjitorie evocatoare”. Sinestezia este o figură de stil prin care se pun în relație realități receptate de simțuri diferite (auz – văz, auz – miros: „Primăvară – o pictură parfumată cu vibrații de violet”).

Simboliștii pledează pentru muzicalitatea versurilor, ca mijloc de obținere a inefabilului, a sugestiei. Marea inovație a simboliștilor în materie de prozodie o constituie folosirea versului liber. Versul clasic apare multor simboliști ineficient, rima este considerată o simplă convenție, de aceea ei ajung la concluzia că strofa asimetrică, cu versificație liberă, în ritm variabil, corespunde muzicii interioare. Versul liber, susțin simboliștii, produce efecte muzicale deosebite. Se folosesc refrenul, leitmotivul, armonia, asonanțele, rima și ritmurile elaborate.

Se cultivă **teme și motive specifice** : condiția poetului și a poeziei, natura, iubirea, starea de nevroză, citadinul, moartea, evadarea, claustrarea (teme), singurătatea, melancolia, spleen-ul, misterul, ploaia, toamna, culorile, muzica, parcul, cimitirul (motive).

Atmosfera orașului este apăsătoare, mediul urban zdrobește individualitatea. În această ambianță, poeții sunt damnați, lumea agonizează, orașul este împovărat de tristeți, este blestemat; „S-auzi tușind o tuse-n sec amară, / Prin ziduri vechi ce stau în dărâmare”. Târgul bacovian este dezolant, cartierele „democratice” și grădinile publice în care cântă fanfara militară îndeamnă numai la resemnare. Dacă orașul provincial este spațiul angoasei și al spleen-ului, aglomerările urbane provoacă același sentiment de pustiu și de tristețe. Însingurarea și spleen-ul sunt motive generate de orizontul închis al orașului.

Spre deosebire de natura romantică, în poezia simbolistă natura nu mai este subiect, ci stare sufletească, exprimată muzical sau cromatic sau este decor. Astfel, parcul, grădina, statuile, orizonturile marine sunt prezentate static. În jurul obiectelor plutesc muzica și parfumul, în spații nedefinite, ca în poezia lui Baudelaire. Poeții își propun să dezvăluie corespondențele din natură. Percepția vizuală a naturii îi apropie de impresioniști, în sensul estompării contururilor sub impresia luminii. Simboliștii cântă amurgurile subordonate stărilor afective. Bacovia devine „un liric al culorilor”, audițiile lui sunt colorate (sinestezii). La acest poet, natura este aparent statică, însă în realitate toamna, plânsul, golul, somnul, frigul, căldura, râsul, ploaia se mișcă întocmai ca ființele vii Culorile dominante sunt cenușiul, negrul, albul; culorile obsesiei: roșul, violetul, galbenul, expresii ale unor stări anxioase. Ploaia și toamna îi strivesc sensibilitatea.

Motivul ploii și al toamnei apare la toți simboliștii. Sentimentul ploii aduce stări depresive, până la enervare exasperantă.

Simbolismul aduce în poezie o gamă largă de instrumente muzicale, realizând corespondențe între emoție și instrumentul muzical: vioara, violina, exprimă emoții grave; clavirul – tristețea și sentimentul disperat al iubirii; caterinca evocă medii sărace; fluierul este funebru; fanfara trezește melancolii; pianina, mandolina constituie motive uneori exterioare, decorative, altelei intră în substanța și atmosfera generală a poeziei.

Culorile sunt în corespondență cu instrumentele muzicale, piculina este o pictură parfumată a primăverii; amurgul însoțește cântecul viorilor. Muzica lui Bacovia este stridentă și irită.

Symbolismul autentic (bacovian) în literatura română se instaurează prin activitatea literară a lui George Bacovia. Poezia lui are toate trăsăturile esențiale specifice symbolismului. Este un symbolism depresiv, care cultivă simbolul ca modalitate de surprindere a corespondențelor eului cu lumea, natura, universul (**Plumb**), evocă idei, sentimente, senzații pe calea sugestiei (*Amurg de iarnă*), manifestă preferințe pentru culorile întunecate. Se promovează „audiția colorată” – principiul după care senzațiile diverse, coloristice și muzicale își corespund în plan afectiv, sinestezia. Poezia implică sugestivitate melodică interiorizată (*Marș funebru*). Temele și motivele sunt tipic simboliste: târgul de provincie, element al claustrării (*Seară tristă*), nevroza (*Plouă*), peisajul interiorizat (*Amurg de toamnă*), descompunerea materiei (*Cuptor*). Dominantă este neliniștea continuă.

În general, poeziile bacoviene se organizează în jurul unui cuvânt-cheie, care transmite sensul de bază al textului, reprezentând motivul central. Acest cuvânt, de obicei un substantiv nearticulat, constituie titlul poeziei, care închide mesajul poetic.

Plumb este poezia care deschide volumul de debut, **Plumb** (1916), având valoare de artă poetică și caracter emblematic pentru universul poetic al lui George Bacovia.

Atmosfera sugerată de textul poetic este aceea de apăsare, de dezolare, deși poezia nu cuprinde nici un termen abstract de prezentare explicită a angoasei, a depresiei, totul se deduce din descrierea cadrului și a atitudinii lirice.

Ca toate poeziile lui G. Bacovia, **Plumb** este construită în jurul unui cuvânt cheie, cu valoare de simbol, care alcătuiește titlul. În context, *simbolul plumbului poate fi asociat mai multor semnificații*: sugestia de *apăsare* (determinată de trăsăturile substanței – cenușiul, greutatea), *moartea*, *melancolia* (plumbul fiind simbol al lui Saturn).

Poezia este alcătuită din *două secvențe poetice*, care pun în evidență cuvântul cheie. În prima secvență poetică, sintagmele în care „plumb” apare ca determinant sunt, cel puțin în aparență, denotative („sicriele de plumb”, „coroanele de plumb”), devenind metaforice în strofa a doua („amorul meu de plumb”, „aripile de plumb”). Forma aparent simplă marchează evoluția, creșterea intensității unei obsesii. Procedeele de construcție care creează aceste efecte sunt repetițiile, în primul rând reluarea cuvântului cheie, și paralelismul sintactic: „Stam singur în cavou ... / Și era vânt ... // Stam singur lângă mort ... / Și era frig ...”.

În prima strofă, spațiul configurat simultan, din interior și din exterior, are drept principală caracteristică limitarea: „Stam singur în cavou ...”. Starea de spirit dominantă este depresivă, fiind sugerată de cuvintele aparținând aceluiași câmp lexical: „sicrie”, „flori”, „vestmânt funerar”, „cavou”, „coroane”. Asociat cu singurătatea, plumbul sugerează moartea. Sintagmele în care apare „plumb” asociază termeni concreți: „sicriele de plumb”, „flori de plumb”, „coroanele de plumb”.

Între starea sufletească a celui care se integrează în spațiul limitat al cavoului și planul obiectiv se stabilește o corespondență; universul exterior este dominat de aceeași atmosferă de tristețe copleșitoare: „Și era vânt ...”.

Strofa a doua, construită simetric, amplifică dramatismul trăirii interioare. „Plumb” se asociază cu o noțiune abstractă – „amorul” – și cu două noțiuni concrete – „flori” și „aripi”. „Amorul” poate desemna iubirea sau iubita, imposibilitatea precizării sensului exact contribuie la accentuarea ideii de singurătate de izolare. „Amorul de plumb” doarme „întors”, ceea ce ar putea semnifica interzicerea accesului la amintire, absența consolării (după cum nota Lucian Blaga, ar fi vorba despre întoarcerea mortului cu fața spre Apus, întoarcere definitivă). Tăcerea, universul ostil amplifică nevroza determinată de singurătate: „Dormea întors amorul meu de plumb / Pe flori de plumb, și-am început să-l strig / Stam singur lângă mort ... și era frig ...”. Interzicerea zborului, sugerată de imaginea finală – „aripile de plumb” – trimite la o imaginea prăbușiri („un fel de pasăre care zboară invers”). Prăbușirea, atracția teluricului, sugerată de verbul „atârnav”, semnifică absența idealului. Imposibilitatea înălțării prin iubire, asocierea acesteia cu moartea conferă originalitate poeziei bacoviene, detașând-o de modelele romantice.

Anihilării aproape definitive a mișcării – „stam”, „dormea”, „dormeau”, „atârnav” – îi corespunde, în plan gramatical, imperfectul verbelor. Substantivele domină versul, determinările lor sunt legate de cuvântul cheie sau sugerează o atmosferă de doliu: „funerar vestmânt”. Monocromia imaginilor (cenușiul plumbului) potențează ideea de stare depresivă, dezolantă. Motive centrale ale textului poetic devin singurătatea, plumbul, moartea. *Plumbul*

devine lămotiv (motiv care se repetă), poziția sa privilegiată fiind subliniată prin repetiții, care devin obsedante.

În plan fonetic, consoanele labiale *m*, *b*, și *p*, repetate obsedant, creează o melodie tristă, înăbușită de „înăbușită” de „compozitor în vorbe și pictor în cuvinte” (M. Petroveanu). Rima masculină menținută pe tot parcursul poeziei, marchează puternic prin accent finalul fiecărui vers. Toate vocalele din rimă (*u*, *i* și *i*) sunt închise, creând sugestia de vibrație surdă, de limitare.

Întregul poem este construit prin acumularea succesivă a imaginilor poetice, al cărei semn este conjuncția *și*, folosită în trei situații, în fiecare dintre cele două strofe. Imaginile se articulează firesc, prin coordonare, dobândind unitate.

Mai mult decât în *Plumb*, în a doua poezie din volumul de debut, *Lacustră*, starea sufletească a eului liric își găsește corespondențe în universul exterior. Sugestia unui sfârșit iminent amplifică angoasa eului liric. Starea psihică e transmisă prin evocarea senzațiilor – „aud”, „simt” - , prin transpunerea într-o altă ipostază, a „locuințelor lacustre”, care este actualizată, prin suprapunerea stărilor.

Prima și ultima strofă sunt aproape identice. Le deosebește numai versul al doilea, care creează, de altfel, legătura dintre eul liric și universul exterior. Repetiția conferă acestei strofe valoare de refren, iar poziția în care apare determină închiderea perfectă a sensurilor textului. Incipitul aduce în prim plan o imagine apocaliptică. Ploaia continuă, de sfârșit de lume, devine senzație particulară, aparținând eului liric confesiv: De-atâtea nopți aud plouând / Aud materia plângând...” Singurătatea este motivul central al textului, reliefat atât la nivel lexico-semantic, cât și la nivel sintactic – „Sunt singur”, persoana I a verbelor și a formelor pronominale.

Strofa a doua amplifică starea depresivă sugerată în prima strofă prin plânsul materiei. Senzațiile se asociază unui somn agitat, element reliefat prin motivul valului: „Și parcă dorm pe scânduri ude, / În spate mă izbește-un val - / Tresar prin somn, și mi se pare / Că n-am tras podul de la mal.” La nivel simbolic, imaginea valului se asociază cu ideea de prăbușire, de cădere continuă sau cu starea de nevroză, amplificată de ritmicitatea mișcării. Podul, element din construcția locuințelor lacustre care asigură legătura cu lumea, cu viața, devine în poezie simbolul unui pericol, al unei amenințări cu atât mai înspăimântătoare cu cât nu este precizată. Repetiția acestei stări este sugerată în strofa a treia prin motivul golului. Identitatea cu starea primordială, a omului universal, este sugerată prin folosirea formei pronominale „aceleași”, demonstrativul de identitate stabilind o legătură între două planuri temporale (trecut și prezent). Nevroza atinge intensitatea maximă, ploaia determină descompunerea materiei, prăbușirea universală: „Un gol istoric se întinde, / Pe-aceleași vremuri mă găsesc... / Și simt cum de atâtea ploaie / Piloții grei se prăbușesc.” Toate evenimentele exterioare sunt personalizate, subiectivizate. Confuzia dintre realitate și viziune este construită cu grijă, cele două planuri temporale se suprapun. De la distanța explicită – „mă duce-un gând” – și de la marca de comparație, de irealitate – „parcă”, se ajunge în strofa a treia la o identificare între trăirea actuală și retrăirea preistorică.

Versul al doilea al strofei – refren, care apare în poziția finală, sugerează neliniștea, așteptarea a ceva nedefinit, deci misterios. Mecanismul sugestiei stă în folosirea verbului *a aștepta* fără complement; astfel, acest verb devine un simbol al tensiunii, al stării orientate către viitor. Faptul că așteptarea este continuă eternizează, sporește anxietatea: „De-atâtea nopți aud plouând, / Tot tresărind, tot așteptând... / Sunt singur și mă duce-un gând / Spre locuințele lacustre.” Identitatea celorlalte versuri ale strofei-refren poate sugera o relație între cele două versuri din poziția a doua: „Aud materia plângând ... / Tot tresărind, tot așteptând...” Cu alte cuvinte, plânsul, tresărirea și așteptarea sunt stări ale materiei, transformate în senzații de eul liric, care trăiește, astfel, la nivel cosmic. Muzicalitatea melancolică, obsedantă a discursului liric se obține, în acest text, prin frecvența rimei în *-ând*, care creează un efect de îngânare monotonă și amintește de rimele închise din *Plumb*.

Simbolurile complexe prin semnificații, intensitatea trăirilor sufletești, care conferă originalitate discursului liric, muzicalitatea desăvârșită și sugestia, nedefinitul care domină expresia artistică a celor două texte emblematice pentru creația bacoviană susțin ideea că, în cazul lui Geroge Bacovia, „poezia este imagine, metaforă, simbol...”